

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ, ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑ-
ΦΟΣ, ΙΩΣΗΦ, ΚΛΕΑΝΘΗΣ, ΞΕ-
ΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

‘Ο «Κριτικός του Νουμά» — ο «μεγαλύτερος μας», καθώς τον αναγνωρίζει ο Έφταλιώτης — τούτη τη βδομάδα ήσυχάζει. Τά έργα, τὰ πρωτότυπα, πού παιχτήκανε τελευταία στα θέατρα, φεύγουν από τη δικαιοδοσία του. Όχι γιατί δεν αξιζούνε, μὰ γιατί γράφονται και παρασταίνονται για κερδοσκοπία, για νὰ πλουτίσουνε θεατρώνηδες και συγγραφέες, και μιὰ τέτια, καθαρά κερδοσκοπική επιχείρηση, μπορεί νάχει στενή σκέση με τὸ εμπόριο, μὰ όχι και με τὸ θέατρο, συνεπῶς και με τὴν Τέχνη.

‘Ο κόσμος τρέχει πατεί με πατώ σε στίς Ἐπιθεώρησες. Χίλιες δραχμές κάθε βραδιά τὰ «Παναθήναια». Άλλες τόσες ὁ «Κινηματογράφος». Και παίζονται κάθε βραδιά. Και τὰ θέατρα πάντα γιομάτα. Και βγαίνει τὸ αἰώνιο και ἄλυτο ζήτημα στη μέση : Τὸ θέατρο κακοσυνείθισε τὸ κοινὸ μας στίς ἐπιθεώρησες, ἢ τὸ κοινὸ μας ζητάει ὄλο κ’ ἐπιθεώρησες και ξευτελλίζει ἔτσι και θέατρο και ἠθοποιούς ;

Δὲ βαριέστε ! Ἡ τῶνα ἢ τάλλο, μιὰ εἶναι ἢ ἀλήθεια. Πῶς ὁ κόσμος πάει στὸ θέατρο για νὰ σκοτώσει τὴν ὄρα του, για νὰ γλεντίσει, και σὰ βρίσκει γλέντι, για τίποτ’ ἄλλο δὲ δίνει λεφτό. Ἡ «Ἰδζλάλ» εἶτανε, λέει, δρᾶμα—μεταξοφάντο μάλιστα, καθώς μᾶς τὸ ἀνακήρυσαν οἱ φωστήρες τοῦ τύπου. Πολυκαλά. Μὰ ἔταν ὁ κ. Θεοδορίδης ἀνεβάζει τὸν καχημένο τὸν κ. Ἰωσήφ πᾶνου στη σκηνή και τὸν ἀναγκάζει νὰ παίζει τὸν ἀξιοθρήνητο ρόλο τοῦ Ἰδζλάραχα, δὲν τὸ μεταμορφώνει τὸ μεταξοφάντο δρᾶμα σὲ χοντροκομμένη θεατρική ἐπιθεώρηση ; Ὡςτόσο αὐτὸ τὸ **κάζο Τεατράλε** ἐμπνέει μιὰ ὑπέροχη σατυρική σκηνή στὸν κ. Πολύδ. Δημητρακόπουλο για τὸν «Κινηματογράφος» του, με ἀμίμητο ἐχτελεστή της τὸν κ. Μάρικο, ὅπως τοῦ μουσόληπτου Κλεάνθη ἢ παρένθεση στα «Παναθήναια» σκανταλίζει τοὺς ἰδιοχτήτες τους νὰ μιμηθοῦνε τὸν κ. Ἰωσήφ και νὰνεβάσουν τὸν ἴδιο τὸν Κλεάνθη, πλάι στὸ ὁμοίωμά του, τὸν Καντιώτη, πᾶνου στη σκηνή. Κι ἔταν κι ὁ κ. Ἰωσήφ κι ὁ κ. Κλεάνθης ἔχουνε μιὰ τέτια μεγάλη ἐπιτυχία σὲ χεροκροτήματα και σὲ εἰσπραξη, γιατί νὰ σκανταλιστοῦμε και νὰ βάλουμε τίς φωνές ἢ δοῦμε μεθαύριο (ἢ ὦρα ἢ καλή !) και τὸν κ. Ξενοπούλο νὰνεβεί πᾶνου στη σκηνή νὰ μᾶς παίζει κανένα ρόλο στὸ «Χερουβείμ» του ; Νά, ἢ μόνη διαφορά : Ὁ κ. Ἰωσήφ ἀνέβηκε στη σκηνή a priori (πρὶ δηλ. σα-

τυριστέ) ἔτσι θάνεβει κι ὁ κ. Ξενοπούλος. Ὁ κ. Κλεάνθης ἀνέβηκε a posteriori (ἀφου δηλ. πρώτα σατυρίστηκε).

Ἐπιθεώρηση, φίλοι μου. Νά, ὁ «κυριεύων» θεατρικός πλανήτης μας. Γέλια, χάχανα, τραγουδάκια ἐρεθιστικά, μισοξεγυμνώματα, ζεστά χαδέματα στη ραχοκοκκαλιά μας, νά, τί ζητάμε και νά, τί μᾶς δίνουνε. Κ’ ἔτσι τὸ καλοκαιράκι μας κυλάει μιὰ χαρά. Κ’ ἔτσι τὰ θέατρα γιομίζουν. Κ’ ἔτσι μπαλάνουνται θεατρώνηδες, συγγραφέες και ἠθοποιοί. Ἡ Τέχνη ;... Ὡ, κάπου θᾶναι τρυπωμένη κι αὐτή. Μὴ φοβάστε. Ἐγὼ τουλάχιστο τὴν εἶδα. Τὴν εἶδα ἕνα ἀξέχαστο καλοκαιριάτικο δελτι στὸ θέατρο τοῦ Διονύσου, πᾶν ἢ ὑπέροχη Μάρικα Κοτοπούλη, ἀνεβασμένη πᾶνου σ’ ἕνα χρυσομένο ἀπὸ τοὺς αἰῶνες μάρμαρο, ἀπάγγελε, στὸ ἀδειανὸ ἀμφιθέατρο, μπροστὰ σὲ μιὰ ἰδιότροπη μὰ και τεχνολάτρισσα Ἄμερικᾶνα, στίχους ἀπὸ τὴν «Ἰριγένεια» τοῦ Γκαίτε. Τί σημαίνει ἂν ὕστερ’ ἀπὸ λίγες βραδιές τὴν εἶδα και τὴ χεροκρότησα Ἄπαχη στὸν «Κινηματογράφος» ;

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ANIMA

ΤΟΥ ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ

Εἶσαι τὸ ροδосύγγεφο πὸν κλεις μιὰ ἀβγή βαθείᾶ σου,
Εἶσαι τὸ κύμα στὸ γιᾶλο τῶν κύκων τῷ λεφκῷ,
Μιᾶν Ἀτλαντίδα ἀνέβρητε φτερῶναι τὰ ὄνειρά σου
Κι ὄσθηση δίψα κόσμων τροπικῶ.

Στίς πολικῆς τίς παγωνίης οἱ ἀβασιλεφτοι ἤλιοι
Σὲ σέρνουν κ’ οἱ ἀξημέρωτες τῆς Νόρλανδ οἱ νυχτιές.
Κι ἀπόκομοι κ’ ὑπέροκομοι κι ἄφταστοι πόθοι χίλιοι,
Λάμεις, καημοί, λαχτάρες ξωθικῆς.

Σὰ ρόδο τῆς Καπαδοκίᾶς σοῦ γνέφει ἢ Φουσούτινα
Ἀκόλαστη. Ἡ Σαλώμη ἄλλοῦ σ’ ἐφτάπεπλο χορὸ
Τοῦ Γιοχανᾶν τᾶνάθεμα ραντίζει με τὰ κρῖνα
Φτερῶνοντας τὸ πόδι τὸ λεφκῷ.

Κ’ ἢ Γνώση ἢ ἀμάλαγη βαρεῖα παλέβει με τὴ Μάγια,
Ἄστάρτη, Μέδουσα σκληρή, τοῦ Ρᾶ τὰ τόξα ἀρπᾶ
Και νά, τᾶηδόνια κελαδοῦν, χλοίζουνε τὰ βᾶγια,
Ξαναζει σὰ Δήμητρα ἢ Ὁμορφιά !

Τοῦ κόσμου νόμος και ρυθμὸς ἐσὺ και κυβερνήτης,
Συνταιριασμένη με τὸ Ναῦ κόσμους θεϊκοὺς γενᾶς.
Ἡ δύναμή σου τῶραμα κ’ ἢ λάψη σου μαγνήτης,
Τὰ γνώριμα πρὸς τᾶγνωρα τραβᾶς.

Μόναχο

ΓΡΗΓΟΡ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

Ἦρθανε μερικοί—και μεγάλοι— πὸν μᾶς ψάλανε τῆς ψυχῆς μας τὴν ποιήση. Μ’ ἀκόμα δὲ φάνηκε κείνος πὸν θὰ θεμέλιωνε ἀσάλευτα τῆς συνείδησῆς μας τὴν εὐλιγκρῆνεια και τῆς δόξας μας τὸ ἀφτέρωτο ἀγαλμα. ΕΡΜΟΝΑΣ